

ÜNİTE 3: ORMAN AFETLERİ FARKINDALIĞI VE VAHŞİ DOĞADA HAYATTA KALMA

EĞİTİM MODÜLÜ 13: Orman Ortamlarında Risklerin Azaltılması

Yazar: NGO NFE4Y/ VETREADY Proje Ortaklığı

Proje numarası: 2024-1-ES01-KA220-VET-000257287

Co-funded by
the European Union

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak, burada ifade edilen görüş ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Servicio Español para la Internacionalización de la Educación (SEPIE) görüşlerini yansıtmayabilir. Avrupa Birliği veya hibe veren kurum bu görüş ve fikirlerden sorumlu tutulamaz.

Eğitim Modülünün Amacı

Genel amaç: Öğrencileri orman ortamlarındaki riskleri tanımlamak, önlemek ve bunlara yanıt vermek için bilgi ve pratik becerilerle donatmak, orman ile ilgili faaliyetler veya acil durumlar sırasında güvenliklerini, farkındalıklarını ve dayanıklılıklarını artırmaktır.

Eğitim modülünün süresi: 2,6 akademik saat

Değerlendirme yöntemi: Eğitim modülünü tamamladıktan sonra çoktan seçmeli sınav

Hedef Gruplar: VET öğrencileri, CVET öğrencileri, Diaspora öğrencileri, VET ve CVET eğitimcileri

Öğrencilere Yönelik Tanıma:

Tamamlanma Sertifikası (resmi olmayan eğitim programı)

Eğitmenlere Yönelik Tanıma:

Mesleki Yeterlilik Gelişim Sertifikası

- **Hedeflenen yatay ESCO becerisi T kategorisinde:** T.2.1. bilgileri, fikirleri ve kavramları kritik bir şekilde işleme. Öğrenciler, bilgileri nesnel bir şekilde analiz etme, potansiyel ev felaketi risklerini tanımlama ve bu riskleri azaltmak için mantıklı kararlar verme becerisi kazanacaklar. Ayrıca, hane güvenliği durumlarını değerlendirirken mantıklı yargı ve kanıta dayalı akıl yürütme uygulayacaklardır.

Eğitim Modülünün Öğrenme Çıktıları

Bilgi

1. Orman ortamlarında meydana gelen yaygın doğal ve insan kaynaklı riskleri, örneğin orman yangını, ağır hava koşulları ve arazideki tehlikeleri tanıyın.
2. Çevresel faktörlerin (rüzgar, eğim, bitki türü ve hava durumu) ormanla ilgili felaketlerin olasılığı ve yayılması üzerindeki etkisini anlayın.
3. Orman acil durumlarını önlemede ve yanıt vermede durum farkındalığı ile erken uyarı sistemlerinin önemini açıklayın.

Beceriler

1. Orman çevrelerindeki potansiyel tehlikeleri tanımlayın ve basit gözlem ve mantık tekniklerini kullanarak görel risklerini değerlendirin. İletişim kurun.
2. Kritik düşünmeyi ve STOP-E karar modeli uygulayarak simüle edilmiş orman acil durum senaryolarını güvenli ve etkili bir şekilde çözün.
3. Acil mesajları net ve sakin bir şekilde iletin ve vahşi doğada temel hayatta kalma veya tahliye eylemlerini koordine etmek için başkalarıyla işbirliği yapın.

Bu beceriler doğrudan yatay ESCO becerileri T.2.1. ile ilgilidir:

- Bağımsız ve eleştirel düşünme geliştirin
- Problem çözme

Co-funded by
the European Union

Giriş: Orman Ortamlarında Riskleri Azaltmak Nedir

- Ormanlar, gıda, barınak, temiz hava ve geçim sağlayan hayati ekosistemlerdir - ancak koşullar değiştiğinde veya insanlar hazırlıksız olduğunda ciddi tehlikeler de teşkil edebilirler. Orman ortamlarında riskleri azaltmak, bu potansiyel tehlikeleri anlamak demektir - örneğin, orman yangınları, devrilen ağaçlar, aşırı hava koşulları, yaban hayatı karşılaşmaları ve kaybolmak - ve kazaları önlemeyi veya meydana geldiklerinde güvenli bir şekilde nasıl yanıt vereceğini öğrenmektir.
- Afet farkındalığı ve hayat kurtaran beceriler bağlamında, bu konu öğrencilere ormanlık alanlarda çalışırken, seyahat ederken veya eğlenirken dikkatli kalma, bilinçli kararlar alma ve kendilerini ve başkalarını koruma becerisi kazandırır. Riskleri değerlendirip acil durumlarda sakin bir şekilde hareket etmeyi öğrenerek, bireyler daha güvenli toplumlar ve daha dayanıklı çevreler oluşturulmasına katkıda bulunur.

Anahtar Kavramlar ve Terminoloji

- Risk Azaltma - Olay meydana gelmeden önce olası tehlikeleri tanımlayarak zararları azaltmak veya önlemek için adımlar atma.
- Tehlike - Orman ortamında yaralanmaya veya hasara neden olabilecek herhangi bir şey; örneğin, yangın, fırtınalar, dengesiz zemin veya vahşi hayvanlar.
- Zayıflık - Bir kişinin veya grubun bir tehlikeyle karşılaştığında maruz kalma veya zayıflık seviyesi (örneğin, uygun ekipman veya bilgi eksikliği).
- Hazırlık - Bir acil duruma hazır olmak için önceden yapılan eylemler; örneğin, kaçış yollarını planlama, hava durumu uyarılarını kontrol etme veya güvenlik ekipmanı taşıma.
- Durumsal Farkındalık - Çevrenize dikkat etmek ve tehlikeyi işaret edebilecek değişiklikleri (duman, rüzgar yönü veya hava durumu değişiklikleri gibi) fark etmek.
- STOP-E Model – Acil durumlarda kullanılan basit bir karar verme yöntemi: Durağanlaş, Düşün, Gözlemle, Planla ve Uygula, sakın kalmak ve güvenli eylemler seçmek için.
- Orman Risk Kiti – Beklenmedik orman durumlarında güvende kalmak için gerekli hayatta kalma malzemelerinin (su, düdük, el feneri, ilk yardım malzemeleri gibi) küçük bir koleksiyonu.

Önemini Anlamak

- Avrupa'daki orman ortamları, iklim değişikliği, sıcak hava dalgaları ve insan faaliyetleri nedeniyle artan risklerle karşı karşıya. Her yıl, AB'de 60.000'den fazla orman yangını meydana geliyor, 500.000 hektardan fazla alan yanıyor ve yaklaşık 2 milyar € kayba neden oluyor (JRC, 2024). Yüksek yangın tehlikesine maruz kalan bölgelerin sayısı son 50 yılda iki katına çıktı (EEA, 2023).
- Bu eğilimler, risk azaltma ve hazırlığın neden önemli olduğunu gösteriyor - yerel olarak, insanları ve toplulukları korumak için; ulusal olarak, ormanları ve kırsal ekonomileri korumak için; ve AB genelinde, ortak dayanıklılığı desteklemek için.
- Bu konu, afet dayanıklılığını güçlendirmeyi ve doğal ekosistemleri korumayı amaçlayan Avrupa Yeşil Anlaşması ve AB İklim Uyum Stratejisini destekliyor. Orman tehlikelerini önlemeyi ve yanıt vermeyi öğrenerek, vatandaşlar daha güvenli ve daha dayanıklı bir Avrupa'ya katkıda bulunuyorlar.

Bu Eğitim Modülünün Önemi

- Her yıl, ormanlarda yaşayan, çalışan veya zaman geçiren insanlar beklenmedik tehlikelerle karşılaşır - ani bir yangın, hızla değişen bir fırtına veya sadece yollarını kaybetmek. Bu anlarda, doğru karar, güvenlik ile trajedi arasındaki farkı yaratabilir.
- Bu modül önemlidir çünkü herkesin kullanabileceği pratik, hayat kurtaran bilgiler sunar - sadece profesyoneller için değil. Öğrencileri sakin kalmaya, net düşünmeye ve doğa belirsizleştğinde güvenli bir şekilde hareket etmeye teşvik eder.
- Hazırlanmayı, riskleri değerlendirmeyi ve akıllıca yanıt vermeyi öğrenerek, katılımcılar sadece kendilerini değil, ailelerini, iş arkadaşlarını ve topluluklarını da korurlar. Ormanda hazır olmak sadece hayatta kalmakla değil — doğaya saygı duymakla, sorumlu kalmakla ve başkalarının güvenle eve dönmesine yardımcı olmakla ilgilidir.

Orman Ortamlarında Risklerin Azaltılmasında Doğal Afetler

- Orman ortamları, orman yangınları, fırtınalar, sel, sıcak hava dalgaları ve heyelanlar gibi doğal afetlere yüksek oranda maruz kalmaktadır.
- Bu olaylar yaşamları tehdit edebilir, ekosistemlere zarar verebilir ve yerel toplulukları disruptif hale getirebilir.
- Bu afetlerin nasıl ve ne zaman meydana geldiğini anlamak, bireylerin erken uyarı işaretlerini tanımasına ve daha güvenli kararlar almasına yardımcı olur.
- Bu modül, orman ortamlarında riskleri azaltmak ve kişisel güvenliğini artırmak için farkındalık, hazırlık ve tepki becerileri geliştirmeye odaklanmaktadır.
- Pratik eylemleri öğrenerek katılımcılar, ormanla ilgili acil durumlarla yüzleşirken daha dayanıklı ve sorumlu hale gelirler.

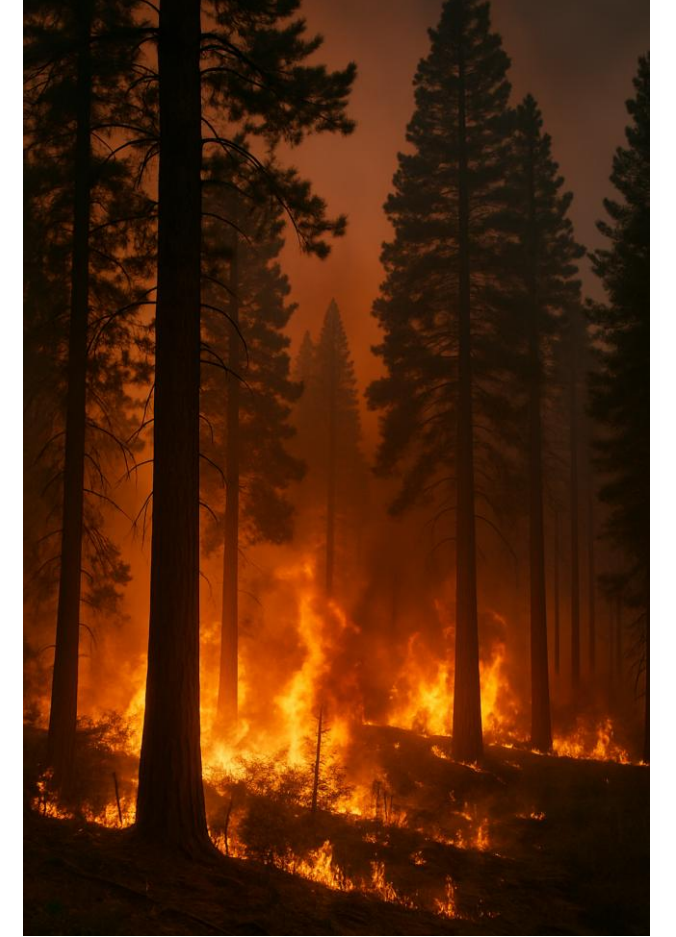
Orman Yangınları

Bu afetin önemi:

Orman yangınları, Avrupa'daki en yaygın ve tehlikeli orman afeti türlerinden biridir. Ekosistemleri, evleri ve geçim kaynaklarını yok eder ve hem vatandaşları hem de acil durum müdahillerini riske atar. Bir sigara izmaritinden, kamp ateşinden veya makinelerden çıkan küçük bir kıvılcım bile kuru koşullarda büyük bir yangın başlatabilir. Ormanların yakınında yaşayan veya çalışan insanlar için, farkındalık ve hazırlık, yangınları önlemek veya güvenli bir şekilde yanıt vermek için kritik öneme sahiptir.

Ne zaman meydana gelebilir:

Orman yangınları genellikle sıcak, kuru ve rüzgarlı hava koşullarında, özellikle yaz ve sonbaharın başında meydana gelir. Kuraklık, yükselen sıcaklıklar ve yağış eksikliği riski artırır. Ancak iklim değişikliği nedeniyle, orman yangınları artık baharın başında ve sonbaharın ilerleyen zamanlarında ortaya çıkmaya başlamıştır - daha önce düşük riskli olarak kabul edilen bölgelerde bile.

Resim 1. Ormanda yangın.

(Y. Luhanskyi tarafından AI üretimi, ChatGPT aracılığıyla)

Orman Yangınları

İpuçları - Ne Yapmalıyım / Yapmamalıyım:

- Ormana girmeden önce yangın tehlike seviyelerini kontrol edin. Yangın riski uyarıları genellikle çevrimiçi veya park girişlerinde yayınlanır; bunları bilmek, güvenli bir şekilde plan yapmanıza yardımcı olur.
- Kamp ateşinin etrafındaki alanı temizleyin. Alevlerin yayılmasını önlemek için yaprakları, dalları ve kuru otları kaldırın.
- Yakınında bir su kaynağı veya yangın battaniyesi bulundurun. İlk birkaç saniyedeki hızlı müdahale, küçük bir alevin orman yangınına dönüşmesini engelleyebilir.
- Ateşi veya dumanı derhal yerel yetkililere bildirin. Erken bildirim, acil durum ekiplerinin daha hızlı yanıt vermesine yardımcı olur ve hasarı azaltır.
- Atıkları yakmayın veya kuru havalarda açık ateş yakmayın. Küçük alevler bile saniyeler içinde kontrolü kaybedebilir.
- Sigara izmaritlerini, kibritleri veya cam şişeleri atmayın. Bunlar, kuru bitki örtüsünü kolayca tutuşturabilir veya güneş ışığını yoğunlaştırabilir.

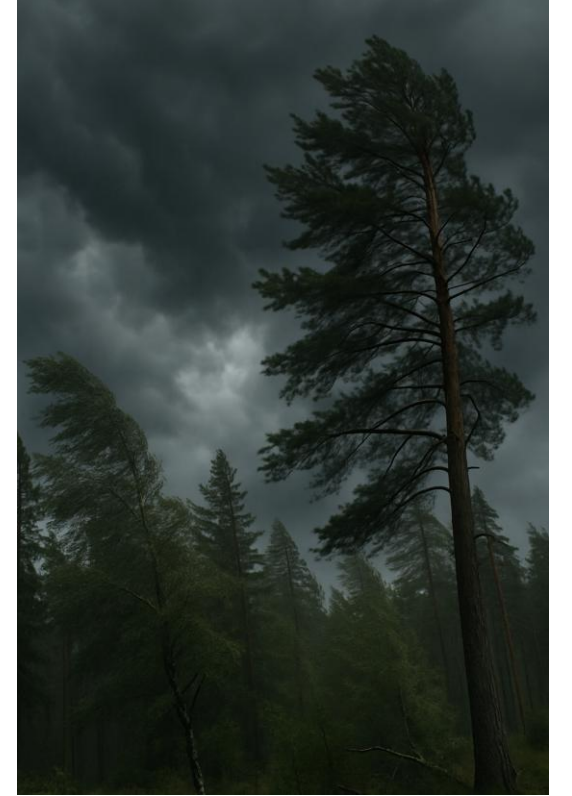
Fırtınalar ve Şiddetli Rüzgarlar

Bu felaket neden önemlidir:

Fırtınalar, ormanları hızla tehlikeli alanlara dönüştürebilir — ağaçlar devrilebilir, dallar kırılabilir ve yıldırım beklenmedik bir anda düşebilir. Ani rüzgâr pataklamaları yürüme veya sürüşü tehlikeli hale getirebilir. Birçok orman kazası, insanların rüzgarın gücünü hafife alması sonucu meydana gelir.

Ne zaman olabilir:

Fırtınalar ilkbahar ve sonbaharda yaygındır, ancak yılın herhangi bir döneminde meydana gelebilir. Ormanlık ve kıyı bölgeleri genellikle daha güçlü rüzgarlara maruz kalır. Uyarı işaretleri arasında karanlık bulutlar, aniden düşen sıcaklıklar veya hisırtılı ağaç tepeleri bulunur.

Resim 2. Fırtınalar ve Şiddetli Rüzgarlar.
(Y. Luhanskyi tarafından ChatGPT aracılığıyla oluşturulmuştur)

Fırtınalar ve Şiddetli Rüzgarlar

İpuçları - Ne Yapmalı / Ne Yapmamalı:

- Uzun veya ölü ağaçlardan uzak durun. Bu ağaçların çok yüksek ihtimalle devrilmesi veya kırılması beklenir.
- Güvenli, açık bir alan veya sığınak bulun. Sırt çizgilerinden ve açık tepe noktalarından kaçın.
- Hava uyarılarını dinleyin. Modern uygulamalar veya radyo uyarıları, hazırlık yapmanız veya erken ayrılmanız için size zaman kazanabilir.
- Bir fırtınadan sonra, sallanan dallara (“dul yapıcılar”) dikkat edin. Rüzgar sakinleşse bile uyarı vermeden devrilebilirler.
- Koşullar iyileşene kadar orman yollarında sürüş yapmaktan kaçın. Engebeler ve devrilmiş ağaçlar yolu kapatabilir veya araçlara zarar verebilir.
- Yıldırım sırasında izole ağaçların altında durmayın. Yıldırım genellikle yakınlardaki en yüksek nesneyi vurur.

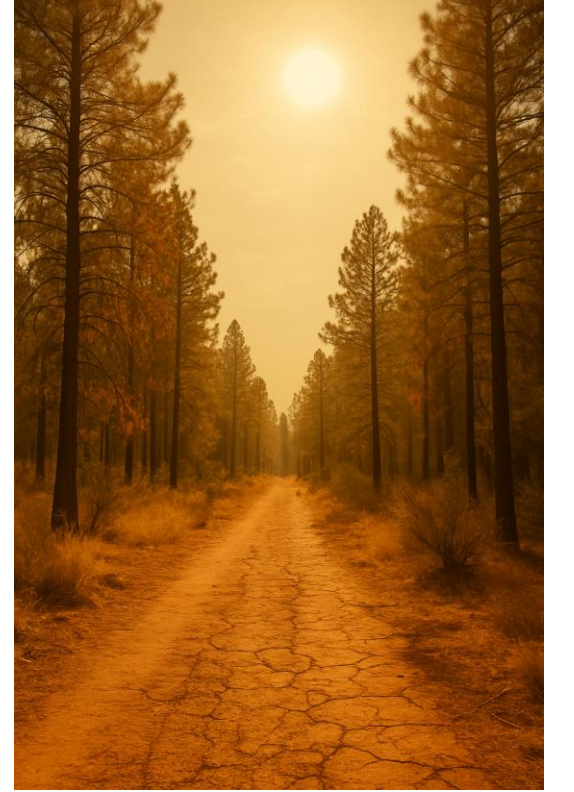
Aşırı Sıcaklık ve Kuraklık

Bu felaket neden önemlidir:

Aşırı sıcaklıklar ve uzun süreli kuraklık bitki örtüsünü kurutmakta, ormanları daha alev alabilir hale getirmekte ve fiziksel çalışma veya eğlence için güvensiz duruma getirmektedir. Sıcaklıkla ilgili hastalıklar, dehidrasyon, yorgunluk ve sıcaktan çarpılma gibi belirtiler aniden meydana gelebilir.

Ne zaman olabilir:

Genellikle yaz aylarında, özellikle uzun sıcak hava dalgalarında veya birkaç hafta yağmur yağmadan sonra. İklim değişikliği Avrupa'da daha sık ve şiddetli sıcak hava olaylarına neden oluyor. Gölge ormanlar bile tehlikeli sıcaklıklara ulaşabiliyor.

Resim 3. Aşırı Sıcaklık ve Kuraklık.
(Y. Luhanskyi tarafından ChatGPT aracılığıyla oluşturulmuştur)

Aşırı Sıcaklık ve Kuraklık

İpuçları — Ne Yapmalı / Ne Yapmamalı:

- Bol su taşıyın ve düzenli olarak için. Susuz kalmamak için susamayı beklemeyin.
- Gün içinde aktiviteleri erken veya geç saatlerde planlayın. 11:00 ile 16:00 arasındaki en sıcak saatlerden kaçınin.
- Hafif, nefes alabilen giysiler ve bir şapka giyin. Doğru giysi vücut sıcaklığını düzenlemeye yardımcı olur.
- Güneş kremi kullanın ve sık sık yenileyin. Güneş yanığı, dehidrasyonu ve sıcak yorgunluğunu artırır.
- Fiziksel aşırı efor sarf etmekten kaçınin. Özellikle dik veya açık alanlarda tempolu hareket edin.
- Isı stresi belirtilerini (baş dönmesi, bulantı, karışıklık) görmezden gelmeyin. Durun, gölgede dinlenin ve hemen serinleyin.

Duraklayın ve Düşünün

Senaryo:

- Bir yaz yürüyüşü sırasında, aniden havayı yoğun duman kaplar. Uzakta çıtırtı duyuyorsunuz — bir orman yangını beklenenden daha hızlı yayılıyor. Bazı insanlar yola doğru aşağı doğru koşarken, diğerleri daha güvende olduğunu düşünüp nehir kenarında kalmaya karar veriyor. Rüzgar yön değiştiriyor ve görünürlük azalıyor.
- Yardımcı Sorular:
- Bu durumda hangi kritik kararları vermeniz gerekiyor — ve panik ya da varsayımlar güvenliğinizi nasıl etkileyebilir?
- Hazırlık ve sakin düşünmenin, ani orman acil durumları sırasında sonucu nasıl değiştirebileceğini düşünün.

Duraklayın ve Düşünün

Ana Öğrenim: Bir Orman Acil Durumunda Akıllıca Hareket Etmek

- Duman veya ateş aniden ortaya çıktığında, panik güvensiz seçimlere yol açabilir — örneğin, yolların kapalı olabileceği yöne doğru aşağı koşmak veya rüzgar yönünü kontrol etmeden hareket etmek gibi. Durduğunuz yerde koşulları değerlendirmeden kalmak, ateş veya duman hızlı bir şekilde kayarsa tehlikeli olabilir.
- Sivil savunma ajanslarından ve orman yangını güvenliği uzmanlarından güvenilir rehberlik önerir:
- Ağaçsız, açık alanlara doğru hareket edin, vadilerden veya yoğun çalılıklardan kaçınin.
- Alçak kalın ve hava yollarını dumanla korumak için bez veya giysi kullanın.
- Yerel acil servisler, hava durumu güncellemeleri veya orman bekçileri gibi güvenilir kaynaklardan resmi uyarıları takip edin.
- Eyleme geçmeden önce düşünün — STOP-E modelini kullanın: Dur, Düşün, Gözlemle, Planla, Uygula.
- En iyi uygulama: Sakin kalın, çevrenizi değerlendirin ve kararlarınızı kanıta ve resmi bilgilere dayalı olarak alın — korku veya tahminde bulunarak değil.

Orman Ortamlarında Riskleri Azaltmada Teknolojik / Endüstriyel Kazalar

- Ormanlar, kimyasal sızıntılar, enerji hatası, ekipman yangınları ve gaz sızıntıları gibi teknolojik veya endüstriyel olaylardan etkilenebilir.
- Bu olaylar, insanları, yaban hayatı ve ekosistemleri zarar veren patlamalar, orman yangınları veya kirlilik gibi ikincil tehlikeleri tetikleyebilir.
- Bu riskleri anlamak, bireylerin hazırlıklarını artırmasına, erken uyarı sistemlerini takip etmesine ve acil durumlarda sakin bir şekilde tepki vermesine yardımcı olur.
- Modül, güvenli davranış, hızlı raporlama ve zihinsel hazırlığı vurgular — beklenmedik endüstriyel olaylarda psikolojik ilk yardımın ana unsurları.
- Uyarı işaretlerini tanımayı ve doğru tepki vermeyi öğrenerek, öğrenenler kendilerini ve çevreyi insan kaynaklı felaketlerden korumaya yardımcı olabilirler.

Tehlikeli Malzeme Taşıma Kazaları

Bu felaket neden önemlidir:

Ormanlar genellikle flamabl, toksik veya aşındırıcı maddelerin taşındığı büyük ulaşım güzergahlarının kenarındadır. Kazalar, büyük orman alanlarını etkileyen yangınlar, patlamalar veya kimyasal kontaminasyonlara neden olabilir.

Ne zaman meydana gelebilir:

Çoğunlukla, gece taşıma sırasında veya kötü hava koşullarında, görünürlüğün düşük olduğu ve yol koşullarının kaygan olduğu zamanlarda meydana gelir. Aynı zamanda, sürücülerin yorgun olduğu veya araçların bakımsız olduğu zamanlarda da gerçekleşebilir.

Resim 4. Tehlikeli Malzeme Taşıma Kazaları.
(Y. Luhanskyi tarafından ChatGPT aracılığıyla oluşturulmuştur)

Tehlikeli Malzeme Taşıma Kazaları

İpuçları — Ne Yapmalı / Ne Yapmamalı:

- Kaza yerlerinden uzakta kalın. Toksik gazlar görünmeden yayılabilir.
- Acil servisleri konum detaylarıyla arayın. Hızlı raporlama, daha geniş bir kontaminasyonu önlemeye yardımcı olur.
- Fotoğraf çekmeyin veya meraktan yaklaşmayın. Küçük sızıntılar bile ateş alabilir veya patlayabilir.
- Ağız ve burnunuzu bezle kapatın. Zararlı buharlara maruziyeti azaltır.
- Alanı temizlemesi için profesyonelleri bekleyin. Sadece eğitimli müdahale ekipleri doğru ekipmana sahiptir.
- Sızıntıların yakınına cep telefonları ile yaklaşmayın. Bazı buharlar yanıcıdır.

Borulardaki Sızıntılar ve Gaz Patlamaları

Bu felaket neden önemlidir:

Gaz veya petrol boru hatları genellikle ormanların içinden veya yakınından geçer. Sızıntılar patlamalara, toprak kirliliğine ve büyük yangınlara neden olabilir. Küçük bir gaz sızıntısı bile hızlı bir şekilde yayılabilir ve tek bir kıvılcımdan ateş alabilir.

Ne zaman olabilir:

İstedığınız zaman — ama özellikle yer hareketleri, şiddetli yağmurlar veya kazı çalışmaları sonrasında. Korozyon veya bakım eksikliği de zamanla sızıntılara neden olabilir.

Resim 5. Borulardaki Sızıntılar ve Gaz Patlamaları.
(AI tarafından Y. Luhanskyi tarafından ChatGPT aracılığıyla oluşturulmuştur)

Borulardaki Sızıntılar ve Gaz Patlamaları

- Gaz kokusu alırsanız veya hışırtı duyarsanız hemen alanı terk edin. Patlamalar uyarı vermeden gerçekleşebilir.
- Şüpheli sızıntıların yakınında telefon veya radyo kullanmaktan kaçının. Statik elektrik ateşleme tetikleyebilir.
- Rüzgar yönünde veya karşı rüzgarda hareket edin. Gaz bulutlarından uzak durmanızı sağlar.
- Konumu yetkililere bildirin. Hızlı bildirim, yayılmayı önler.
- Kaynağı kendiniz bulmaya çalışmayın. Gaz kokusuz olabilir ve yer altına yayılabilir.
- Yakınlarda ateş yakmayın veya motor çalıştırmayın. Küçük kıvılcımlar bile gazı ateşleyebilir.

Endüstriyel Kirlilik ve Kimyasal Sızıntılar

Bu felaket neden önemlidir:

Fabrikalara, depolama alanlarına ve ormanların yakınındaki taşıma güzergahlarına yakın yerlerde zehirli maddeler salınabilir, bu da toprak, nehir ve bitki örtüsünü kirletir. Kimyasal sızıntılar veya döküntüler yaban hayatını öldürebilir, ekosistemlere zarar verebilir ve insanları güvensiz hale getirebilir. Yakındaki endüstrilerden kaynaklanan kirlilik, kimyasalların kuru organik maddelerle karışması durumunda yangın riskini de artırabilir.

Ne zaman olabilir:

Kimyasal kirlilik herhangi bir zamanda kazalar, kötü bakım veya aşırı hava koşulları (örneğin, kirleticileri ormanlara taşıyan seller) nedeniyle meydana gelebilir. Taşımacılıkla ilgili sızıntılar, orman alanlarını geçen yollar, boru hatları veya demiryolları boyunca en olasıdır.

Resim 6. Endüstriyel Kirlilik ve Kimyasal Sızıntılar.
(AI tarafından Y. Luhanskyi tarafından ChatGPT üzerinden oluşturulmuştur)

Endüstriyel Kirlilik ve Kimyasal Sızıntılar

İpuçları — Ne Yapmalı / Ne Yapmamalı:

- Sızıntı alanından rüzgar yönüne ve yukarıya hareket edin — toksik gazlar havadan ağırdır ve alçak yerlerde birikir.
- Sızıntıları derhal yerel otoritelere veya orman korucularına bildirin. Hızlı eylem çevresel zararı azaltır.
- Yakınlardaki derelerde içmekten veya yıkanmaktan kaçının. Kirleticiler genellikle su yolları üzerinden hızlı bir şekilde hareket eder.
- Resmi temizlik veya tahliye talimatlarına uyun. Güvenlik prosedürleri uzun süreli maruziyeti sınırlamak için tasarlanmıştır.
- Etkilenen bitki veya hayvanlara dokunmayın veya toplamayın. Kirleticiler cilt teması yoluyla yayılabilir.
- Sızıntı alanlarının yakınında ateş yakmayın. Bazı kimyasallar yanıcı veya patlayıcıdır.

Duraklayın ve Düşünün

Senaryo:

- Kırsal bir otoyolun yakınındaki bir ormandan yürüyorsunuz ve yüksek bir patlama sesi duyuyorsunuz. Birkaç an sonra, karanlık dumanın yükseldiğini görüyorsunuz — bir tanker kamyonu devrilmiş ve yanıyor. Hava kimyasal kokuyor ve yanınızdaki birkaç kişi fotoğraf çekip meraktan daha da yaklaşıyor.
- Yönlendirici Sorular:
- İlk olarak ne yaparsınız — ve bu durumda merak veya panik kişisel riski nasıl artırabilir?
- Farkındalık ve soğukkanlı karar verme hem sizi hem de çevredeki diğerlerini nasıl koruyabilir?

Duraklayın ve Düşünün

Ana Öğrenim: Teknolojik Bir Felaket Sırasında Güvenli Davranış Gösterme

- Kaza alanına yaklaşmak veya fotoğraf çekmek zararsız görünebilir, ancak son derece tehlikelidir — yakıt buharı veya kimyasallar uzaktan bile ateş alabilir veya zehirlenmelere neden olabilir. Panik veya merak sıklıkla ikincil yaralanmalara yol açar ve kurtarma operasyonlarını zorlaştırır.
- Ulusal sivil koruma ajansları ve AB Sivil Koruma Mekanizması gibi güvenilir kaynaklar, insanların rüzgar yönünde uzakta kalmalarını, buharları solumaktan kaçınmalarını ve olayı doğrudan müdahale yerine acil durum hizmetlerine derhal bildirmelerini tavsiye etmektedir.
- En iyi uygulama:
- Sakin kalın, güvenli bir yere geçin, diğerlerini uzakta tutmaları için uyarın ve yetkililere net bilgi sağlayın. Dikkatiniz ve mesafeniz acil durum ekiplerinin daha hızlı hareket etmesine yardımcı olur — ve herkesin daha güvende kalmasını sağlar.

Orman Ortamlarında Riskleri Hafifletmede Biyolojik / Sağlıkla İlgili Afetler Bağlamı

- Orman ortamları insanları vektör kaynaklı hastalıklar, zehirli bitkiler, hayvan ısırıkları ve su kirliliği gibi biyolojik tehlikelerle karşı karşıya bırakabilir.
- Bu tehditler, özellikle sınırlı tıbbi erişime sahip uzak bölgelerde enfeksiyon salgınlarına, alerjik reaksiyonlara veya uzun vadeli sağlık etkilerine yol açabilir.
- Hastalık veya kirliliğin erken belirtilerini tanımak, erken uyarı ve etkili ilk yardım müdahalesi açısından anahtardır.
- Psikolojik hazırlık da aynı derecede önemlidir — sakin kalmak, net düşünmek ve paniği önlemek, biyolojik olaylar sırasında karar verme yeteneğini artırır.
- Biyolojik riskleri nasıl önleyeceğini, tanıyacağını ve yöneteceğini anlayarak, katılımcılar hem kişisel güvenliklerini hem de topluluklarının sağlık dayanıklılığını orman ortamlarında güçlendirirler.

Vektör Kaynaklı Hastalıklar (Kene, Sıtma Böcekleri, Böcekler)

Bu afetin önemi neden önemli:

Ormanlarda bulunan keneler, sivrisinekler ve diğer böcekler Lyme hastalığı, kene kaynaklı ensefalit ve Batı Nil virüsü gibi hastalıkları iletebilir. Bu enfeksiyonlar, erken tedavi edilmezse ciddi, uzun vadeli sağlık sorunlarına yol açabilir. Birçok kişi böcek ısırıklarını küçümser, önlemenin tedavi etmekten daha kolay olduğunu fark etmez.

Ne zaman olabilir:

Vektör kaynaklı enfeksiyonlar, böcek aktivitesinin zirve yaptığı ve insanların dışarıda daha fazla zaman geçirdiği bahar ve yaz aylarında daha yaygındır. Sıcak, nemli hava ve yoğun bitki örtüsü maruz kalma riskini artırır. Ancak, ılımlı kışlar ve iklim değişikliği, kenelerin ve sivrisineklerin aktif sezonunu uzatmaktadır.

Resim 7. Vektör Kaynaklı Hastalıklar.

(Y. Luhanskyi tarafından ChatGPT aracılığıyla üretilmiştir)

Vektör Kaynaklı Hastalıklar (Kene, Sıtma Böcekleri, Böcekler)

İpuçları — Ne Yapmalı / Ne Yapmamalı:

- Uzun kollu ve açık renkli giysiler giyin. Bu, keneleri daha kolay fark etmenizi sağlar ve ısırıkları önler.
- DEET içeren veya doğal alternatifler kullanarak böcek kovucu sıkın. Bunu açıkta kalan cilt ve giysilere uygulayın.
- Orman ziyaretlerinden sonra vücudunuzu ve giysilerinizi kontrol edin. Enfeksiyonu önlemek için keneleri hemen cımbızla çıkarın.
- Döküntü, ateş veya yorgunluk fark ederseniz tıbbi yardım isteyin. Erken tedavi komplikasyonları önler.
- Isırık semptomlarını ihmal etmeyin. Hatta hafif olanlar, içte gelişen bir enfeksiyonu işaret edebilir.
- Keneleri parmaklarla ezmeyin. Bu enfeksiyon riskini artırır; uygun çıkarma aletlerini kullanın.

Zehirli Bitkiler ve Mantarlara Dair

Bu felaket neden önemli:

Bazı orman bitkileri ve mantarlar toksik veya ciddi alerjik reaksiyonlara neden olur. Yenilebilir türleri zehirli olanlarla karıştırmak, zehirlenme veya hastaneye yatışa yol açan yaygın bir hatadır. Orman gıda toplayan veya bilinmeyen bitki örtüsünün yakınında çalışan herkes için farkındalık ve tanımlama esastır.

Ne zaman olabilir:

Zehirli bitkiler ve mantarlar, büyüme mevsimi boyunca (ilkbahar-sonbahar) ortaya çıkar. Yağmurdan sonra veya gölgeli, nemli alanlarda, mantarlar hızla büyür ve yanlış tanıma olasılığı artar.

Resim 8. Zehirli Bitkiler ve Mantarlar.
(Y. Luhanskyi tarafından ChatGPT ile üretilmiştir)

Zehirli Bitkiler ve Mantarlara Dair

İpuçları — Ne Yapmalı / Ne Yapmamalı:

- Yaygın toksik türleri tanımayı öğrenin. Kılavuz kitapları veya yerel uzman tavsiyeleri kullanın.
- Bilinmeyen bitkileri işlerken eldiven giyin. Bazıları temas halinde cilt tahrişine neden olabilir.
- Orman bitkilerine dokunduktan sonra ellerinizi iyice yıkayın. Toksinlerin ağız veya gözlere girmesini önler.
- Zehirlenme şüphesi varsa hemen tıbbi yardım isteyin. Semptomların kötüleşmesini beklemeyin.
- Emin değilseniz, yabani mantar veya meyve yemeyin. Birçok öldürücü tür, yenilebilir olanlara benzeyebilir.
- Mitlere güvenmeyin ("hayvanlar bunu yiyor, bu yüzden güvenli"). Birçok toksin insanları farklı şekilde etkiler.

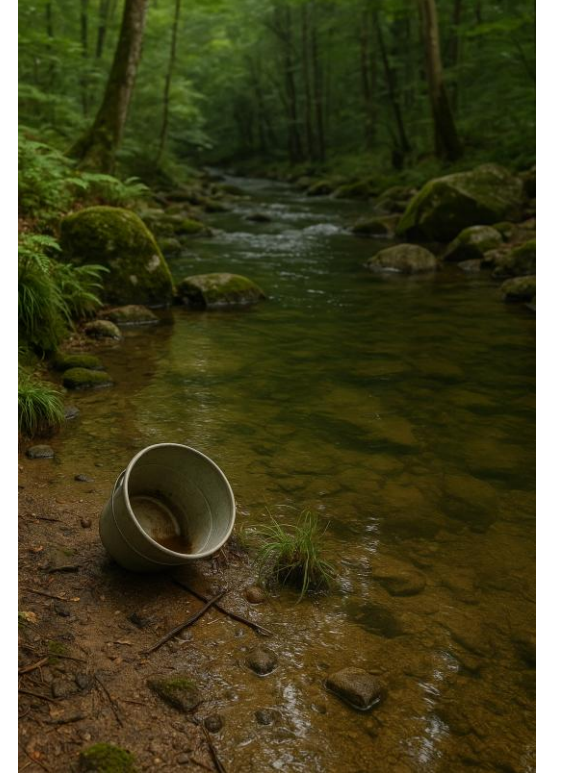
Su Kaynaklı Hastalıklar ve Kontaminasyon

Bu felaket neden önemli:

Tedavi edilmeyen orman suyu içmek, giardiyazis, leptospiroz veya E. coli enfeksiyonu gibi hastalıklara neden olabilir. Kirli su hızla nehirler aracılığıyla yayılır ve tüm kamp alanlarını veya toplumları etkileyebilir. Açık görünümdeki suyun her zaman güvenli olmadığını anlamak çok önemlidir.

Ne zaman olabilir:

Bu enfeksiyonlar yıl boyunca ortaya çıkabilir, özellikle şiddetli yağmur veya sel sonrası, hayvan atıkları ve bakterilerin su kaynaklarına karıştığı zaman. Yaz sıcaklığı bakteri büyümesini hızlandırır, durgun havuzları özellikle riskli hale getirir.

Resim 9. Suçan Hastalıklar ve Kontaminasyon.
(AI, Y. Luhanskyi tarafından ChatGPT aracılığıyla oluşturulmuştur)

Suan Hastalıklar ve Kontaminasyon

İpuçları - Ne Yapmalı / Yapmamalı:

- Her zaman suyu içmeden önce kaynatın veya filtreleyin. Taşınabilir filtreler ve arıtma tabletleri etkilidir.
- Suyu yukarı akıntıdan ve hayvan aktivitelerinden uzakta toplayın. Kontaminasyon riskini azaltır.
- Yemekten önce ve doğal tuvaletleri kullandıktan sonra ellerinizi yıkayın. Fekal kaynaklı hastalıkları önler.
- Eğer ishal, ateş veya kramplar gelişirse, sıvı alımını artırın ve tıbbi yardım isteyin. Erken tedavi, dehidrasyonu önler.
- Su birikintilerinden veya durgun göletlerden içmeyin. Bunlar bakterilerin üreme alanlarıdır.
- İçme suyu olarak kullanılan akarsularda bulaşıkları yıkamaktan veya banyo yapmaktan kaçının. Çift yönlü kontaminasyon kolayca yayılır.

Durun ve Düşünün

Senaryo:

- Bir grup dağcı, şişelerini doldurmak için temiz bir orman deresi kenarında durur. Bir kişi suyun temiz görünmesi konusunda ısrar eder ve doğrudan içerken, diğer birisi dağ derelerinin bile görünmez bakteriler taşıyabileceğini uyarır. Birkaç gün sonra, ilk dağcı ateş ve karın ağrısıyla hastalanır.
- Rehber Sorular:
- Bu durumu önlemek için ne farklı yapılabilirdi?
- Farkındalık ve basit önlemler, güvenli bir orman deneyimi ile bir sağlık acil durumu arasındaki farkı nasıl yaratabilir?

Duraklayın ve Düşünün

Ana Öğrenme: Orman Ortamlarında Güvenli İçme Uygulamaları

- Su, berrak ve taze görüldüğünde bile, ciddi hastalıklara yol açabilecek zararlı bakteriler, parazitler veya kimyasallar içerebilir. İşlenmemiş su içmek, sıklıkla "doğal"ın "temiz" olduğu yanılgısına dayanan yaygın ama güvensiz bir tepkidir.
- **En iyi uygulama: İçmeden önce orman suyunu her zaman arıtın veya kaynatın. Filtreleme, en az bir dakika kaynatma veya arıtma tabletleri kullanma, Kızıl Haç, AB Sivil Koruma ve Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından önerilen güvenilir, düşük maliyetli yöntemlerdir.**
- **Güvensiz eylemler: Nehirlerden veya derelerden doğrudan içmek, su "güzel tadıyor" diye arıtmayı atlamak veya uzak bölgelerin mikropsuz olduğunu varsaymak. Bu eylemler, giardiyaz veya leptospiroz gibi su kaynaklı hastalıklara yol açabilir.**
- **Ana mesaj: Orman ortamlarında hazırlık ve önleme hayat kurtarır - temel arıtma araçları taşıyın, eleştirel düşünün ve varsayımlara değil, doğrulanmış sağlık ve güvenlik rehberliğine güvenin.**

İlham Verici Eylemler ve Rol Modeller

Genç Orman İzleme İnisiyatifi - Yunanistan, 2023

- Kuzey Yunanistan'da, bir grup lise öğrencisi, 2021 Evros yangınlarının yıkıcı sonrasında "Orman İzleme" kampanyasını başlattı. Öğretmenler ve yerel sivil koruma otoritelerinin desteğiyle, hava durumu uyarılarını okumayı, yangın risklerini haritalamayı ve güvenlik mesajlarını sosyal medya ve topluluk atölyeleri aracılığıyla paylaşmayı öğrendiler. Projeleri, yalnızca kamuoyunun farkındalığını artırmakla kalmadı, aynı zamanda Avrupa genelindeki diğer okulları da müfredatlarına orman güvenliği eğitimini dahil etmeye teşvik etti. Bu inisiyatif, genç katılımı ve eğitimin doğal ortamlara yönelik uzun vadeli dayanıklılık ve sorumluluk kültürü inşa edebileceğini göstermektedir.

Daha fazla keşfetmek için

- AB Avrupa Birliği Sivil Koruma ve İnsani Yardım – “Afelere Hazırlık ve Önleme”. AB'nin afete karşı dayanıklılığı nasıl güçlendirdiğine dair bir genel bakış sunar, orman ve çevresel risklerle ilgili vaka çalışmaları ve toplum hazırlık araçları içerir. https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what-we-do/disaster-preparedness-and-prevention_en
- Copernicus Acil Durum Yönetimi Hizmeti – “Avrupa Orman Yangını Bilgi Sistemi (EFFIS)”. Avrupa genelinde orman yangını aktivitesi hakkında gerçek zamanlı veriler, haritalar ve raporlar sunar — erken uyarı sistemleri ve orman izleme eğreten eğitimciler için idealdir. <https://effis.jrc.ec.europa.eu>
- TEDx Konuşması – “Stresli Olacağınızı Bildiğinizde Nasıl Sakin Kalırsınız” Daniel Levitin tarafından. Eleştirel düşünmeyi ve sakin karar verme becerisini teşvik eder — orman acil durumları ve hayatta kalma durumlarını yönetmek için faydalı bir zihniyet. https://www.ted.com/talks/daniel_levitin_how_to_stay_calm_when_you_know_you_ll_be_stressed
- Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Derneği (IFRC) – “Toplum Hazırlık Araç Kiti”. Yerel afet bilinci, ilk yardım ve toplumsal katılım hakkında pratik rehberlik sağlar — düşük beceri seviyesindeki öğrenciler için kapsayıcı yaklaşımları destekler. <https://www.ifrc.org/document/community-preparedness-toolkit>
- 5. UNDRR – “Eyleme Geçen Kelimeler: Ekosistem Temelli Afet Riskinin Azaltılması”. Ormanların ve doğal ekosistemlerin afetzedeleri önlemede ve azaltmada ne kadar hayati bir rol oynadığını açıklar — doğrudan bu modülün çevresel temasıyla uyumludur. <https://www.undrr.org/publication/words-action-ecosystem-based-disaster-risk-reduction>

Bu eğitim modülünü oluşturmak için kullanılan kaynaklar

- Copernicus Acil Durum Yönetimi Hizmeti. (t.y.). Avrupa Orman Yangını Bilgi Sistemi (EFFIS). Avrupa Komisyonu. <https://effis.jrc.ec.europa.eu>
- Avrupa Hastalık Önleme ve Kontrol Merkezi (ECDC). (t.y.). Avrupa'daki vektör kaynaklı hastalıklar. <https://www.ecdc.europa.eu/en/vector-borne-diseases>
- Avrupa Komisyonu. (2023). Sivil Koruma başarı hikâyeleri. AB Sivil Koruma ve İnsani Yardım. https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/news-stories_en
- Avrupa Komisyonu. (t.y.). Afet hazırlığı ve önlenmesi. AB Sivil Koruma ve İnsani Yardım. https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what-we-do/disaster-preparedness-and-prevention_en
- Avrupa Çevre Ajansı (EEA). (2023). Avrupa'daki orman yangınları. <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/forest-fires-in-europe>
- Fire-Res Projesi. (2024). 2024'teki orman yangınları: JRC ön raporu ve AB'nin önleme ve yenilikteki lider rolü üzerine temel eğilimler. <https://fire-res.eu/wildfires-in-2024-key-trends-from-the-jrc-advance-report-and-the-eus-leading-role-in-prevention-and-innovation>
- Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu (IFRC). (t.y.). Toplum hazırlık araç seti. <https://www.ifrc.org/document/community-preparedness-toolkit>
- Ortak Araştırma Merkezi (JRC). (t.y.). Doğal ve insan yapımı tehlikeler: Yangınlar. Avrupa Komisyonu. https://joint-research-centre.ec.europa.eu/projects-and-activities/natural-and-man-made-hazards/fires_en
- Birleşmiş Milletler Afet Riskinin Azaltılması Ofisi (UNDRR). (2021). Eyleme dönüşen kelimeler: Ekosistem temelli afet riskinin azaltılması. <https://www.undrr.org/publication/words-action-ecosystem-based-disaster-risk-reduction>

Bu eğitim modülünü oluşturmak için kullanılan kaynaklar

Resimler:

- Şekil 1. Ormandaki yangın. (Y. Luhanskyi tarafından ChatGPT ile AI tarafından oluşturulmuştur).
https://chatgpt.com/s/m_68f50747cc4c819190baf2b28d7623ab
- Şekil 2. Fırtınalar ve Şiddetli Rüzgarlar. (Y. Luhanskyi tarafından ChatGPT ile AI tarafından oluşturulmuştur).
https://chatgpt.com/s/m_68f50961cb188191a4b1c179eb973420
- Şekil 3. Aşırı Sıcaklık ve Kuraklık. (Y. Luhanskyi tarafından ChatGPT ile AI tarafından oluşturulmuştur).
https://chatgpt.com/s/m_68f5098f1fc081919c74ac56e5caa684
- Şekil 4. Tehlikeli Madde Taşıma Kazaları. (Y. Luhanskyi tarafından ChatGPT ile AI tarafından oluşturulmuştur).
https://chatgpt.com/s/m_68f5106ec1148191a527907616060e99
- Şekil 5. Boru Hattı Kaçakları ve Gaz Patlamaları. (Y. Luhanskyi tarafından ChatGPT ile oluşturulmuştur).
https://chatgpt.com/s/m_68f510900cd48191a22ed901b03013e1
- Şekil 6. Endüstriyel Kirlilik ve Kimyasal Sızıntılar. (Y. Luhanskyi tarafından ChatGPT ile oluşturulmuştur).
https://chatgpt.com/s/m_68f510b63afc8191baf2bbcb9a792500
- Şekil 7. Vektörle Taşınan Hastalıklar. (Y. Luhanskyi tarafından ChatGPT ile oluşturulmuştur).
https://chatgpt.com/s/m_68f5c541d94c819180705d893f7152b6
- Şekil 8. Zehirli Bitkiler ve Mantarlar. (Y. Luhanskyi tarafından ChatGPT ile oluşturulmuştur).
https://chatgpt.com/s/m_68f5c4e9255481919b12b2a3ecdadb87
- Şekil 9. Suyla Taşınan Hastalıklar ve Kontaminasyon. (Y. Luhanskyi tarafından ChatGPT ile oluşturulmuştur).
https://chatgpt.com/s/m_68f5c51da5508191a52eed7d212b2939

ORTAKLIK

<https://ied.eu/>

<https://denizli.afad.gov.tr/>

<https://neotalentway.com/>

<https://www.eva93.lv/>

<https://ngo-nfe4y.com.ua/en>

<https://vonhope.is/>

VET-READY İle Kolaylıkla Öğrenin
ÜNİTE 3: ORMAN AFETLERİ FARKINDALIĞI VE VAHŞİ
DOĞADA HAYATTA KALMA
Eğitimi Modül 13: Orman Ortamlarında Riskleri Azaltma

BİZİ TAKİP
EDİN

<https://vetready.eu/>